Број 21. У Новом Саду у петак 26. јануара 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за св.ецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Народна жалост.

Дакле већ и саранисмо Милетића! — Па шта ћемо сад? Постали смо богатији са једним славним гробом, али је и то „богатство“ жалосно. Хоћел нам светлети тај гроб сред наших тавних дана као звезда водиља. Др. Светозар Милетић нам је ужегао јаку светлост, ал шта ће нам вредити та светлост, ако ми не будемо имали очију да је видимо? Или ако будемо остали у буџаку и не будемо се загревали на њој.

Милетић је издануо — уздахом. И није ни могло бити, а да не уздане. И умре без речи. А шта и да нам каже, кад нам је већ толико говорио и не само говорио него и делима доказао какви треба да будемо?

Кад стајасмо са ковчегом Милетићевим на успенском гробљу новосадском, падала је киша . . . Али кад хтедосмо да спустимо тај ковчег у хладни гроб, зарумени се небо на истоку и светли зраци сунчеви обасјаше метални ковчег, а дивна дуга, ретка појава у овом добу године раширила се беше над нами. Нами се учинило да видимо у овом небеском знаку, знамење лепше будућности наше. Нами се учинило, да нам небо шаље утеху, дугу знак свршетка непогода, и шаље усред кише небеско руменило и светле зраке сунца . . .

И зато жалимо за губитком, који нас постиже жалимо ал не очајавајмо . . . Србин је увек до сад врло, ал врло лако умео да се помете и заборави и — поклизне, ал никад да падне.

Јер само је онај пао, који изгуби дух, наду и вољу да се опет подигне.

* * *

Погреб Милетићев у Вршцу и Новом Саду беше једнако велики, свечан, несравњив. Ни Вршац, ни Нови Сад не видеше до данас таква погреба . . .

Све што је могла да учини љубав према Милетићу, учињено је. Тако не може никога да сахрани породица, никога да сахрани странка, тако може да сахрани само народ правог великана, коме се сви чланови тога народа безусловно — клањају.

А сад да опишемо тај величанствени погреб макар у најкраћим цртама:

* * *

Ненадна вест о смрти дива за час је прелетела Вршац и околину, и све општине удружења и т. д. пожурише да покојнику одаду последњу почаст.

У уторак у пола 11 сати пре подне већ беху приспеле у Вршац многе депутације. Међу првима је била Бела Црква; оданде дођоше 40 изасланика: певачког друштва, ратарске читаонице, женске задруге са дивним венцем Одмах за Белоцрквани ма дођоше депутације за депутацијама

У 12 сати је дошла комисија, варошки капетан и физикус, те су затворили сандук са покојником.

Од подне се већ почео купити силан свет. По свем Вршцу виле се многе црне заставе. У 2 сата дође и свештенство у стан покојников. Свештенство беше и са стране врло лепо заступљено. Ту у стану покојникову одржан је кратак свечан помен.

За тим се спровод кренуо дворском улицом, па главном пијацом, где је код крста стао. Фотограф Иван Стојковић снимио је ту сандук неумрлог покојника и мноштво народа, који се био искупио да испрати свог врлог покојника. Сви дућани беху затворени

Спровод је ишао овим редом: Напред ђаци са чираци и рипидама; за овима под својим барјацима: вршачка ратарска читаоница, вршачка занатлијска читаоница, изасланства из Беле Цркве и околних места; вршачко певачко друштво, вршачка женска добротворна задруга, опкољена са 30 у црно обучених девојака. За овима многи венци, па свештенство, за тим кола са шест коња у црнини, на колима сандук, а за сандуком породица. У цркви је г. епископ Змејановић са многобројним свештенством опојао мртво тело великог покојника. Над мртвачким сандуком у црквеној порти говорио је др. Бранко Илијић. После је спровод ишао дворском и панчевачком улицом до железничке станице. За то време су појала на изменце три певачка друштва. У цркви су пак појали 120 које старих, које нових чланова вршачког певачког друштва. Поред сандука су ишли сви еснафи занатлијски, па ратари, трговци и интелигенција са дуплири. На станици је певачко друштво одпојало „Свјати Боже“ и „Со свјатими . . .“ А за тим је Мита Клицин, учитељ држао говор После тога је певачко друштво одпевало: „Слатко спавај . . .“ Вагон је с телом великог покојника за тим скопчан с возом и воз се одма кренуо.

У Жебељу је изашло чаковачко певачко друштво и силни грађани. Друштво је појало „Свјати Боже“ и испратило тело српског великана до Темишвара

У Кикинди је ушло у воз железнички изасланство ратари и ратарке првог среза Милетићева. Како у Кикинди, тако и у Мокрину изишао беше силан народ на станицу и ако је време било врло ружно.

У Сегедину се придружио спроводу парох г. Јован Гавриловић с изасланством из Деске. У Суботици пак изасланство будимпештанске омладине. Из Вршца у Н. Сад допратили су тело великог Србина изасланства сви-

ПОДЛИСТАК.

ГОВОР

Дра БРАНКА ИЛИЈЋА, адвоката

НАД САМРТНИМ ОДРОМ

Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА

23. јануара (5. фебруара) 1901. год. пред саборном црквом у Вршцу.

Родио се — да га распну . . . и распеше га на крсту . . . Ломно тело његово сахранише . . а његов дух винуо се широм света, објављујући Васкрс Српству! . . .

Милетића нема више! . . . Умукнула је његова силовита, мушка реч . . . реч, која је хиљаду хиљада српских срдаца у стању била да заталаса, као бура морске вале . . Он, див, пао је под ударцем неумитне судбине која сваког земног створа постигнути мора . . . Пао је без усклика бола, јуначки, мушки . . . И ледена кора хучне реке, одбијајући се и отискујући се обале своје у знак вечног растанка свог, кршећи хуји и јечи под теретом неизмерног бола, борећи се за живот а против смрти! . . И горостасан стогодишњак раст под тешким ударцима снажних мишица, при растанку са овим светом хуком-буком оглашује и последњи час земног бића свога! . . . Само он, велики син, мученик-паћеник српског народа, испушта своју велику душу лако, нечујно, без и једног поклича бола и јаука . . . мушки — јуначки, како уме мрети Србин-јунак од Косова, како мрије Србин осветник поврх кроца испод конопца . . .

„Нити писну, нити зубих шкрипну,
Већ ко назва Бога великога,
И лијепо име Исусово, . .
Тер се ласно растанути с душом.“

Сваки, ко се роди, прође пут који му је судбина у колевци прописала Тако верује и наш варод и не без разлога. Ђеније се мора родити. И као што из јасала засја светлост Христа Спаситеља, тако и Светозар Милетић из скромна шајкашког сеоцета изви се небу под облаке и поста народним вођом и прваком. Ено га већ бурне 1848. године, где на мајској скупштини бојак бије за народна права. И од тад па у напредак свуда је на челу он, ђеније народни . . . Око њега купи се старомладо, чила Србадија . . . И кад знамените 1861. године октобарска диплома скиде окрутне окове слободне речи и слободна рада, засија Милетић ка' сјајно сунце у »Српском Дневнику« а по томе још виднije у својој »Застави«, подигав је високо и поносито. Отпоче покрет буран као силовита река, наста грлење — братимљење са свих српских страна, браћа се окупише у једној мисли, у једној тежњи . . . Но, не би како је мишљено... Час по, па противници гракнуше на њ', на тог сива тића-Милетића! И осудише га на правди Бога, распеше га — за истину! . .

* * *

Застанимо овде пред том страсном недељом народа српског. . . Још нам је живо у памети, кад оно пуче пушка на Невесињу! . . . Гола нејач српска посечена, побијена, . . . мајке српске осрамоћене, до скота понижене, . . . мушки понос повређен, унижен! . . . Тад посред вриске потиштеног робља уста соко сиви, дични тићу Милетићу, у одбрану сиротиње раје! . . . Уста и написа сигурним потезом пера свога: »Брату брат а Турчину рат!« И гле на тај громки поклич сави се Ловћен Авали и загрлише се два брата рођена, те загрљени — збратимљени пођоше у бој . . . за народ свој! . . . Хиљадама српских синова оставише домове своје и одоше браћи својој у помоћ! . . . Што год беше вредних руку и милостива срца, све се то окупи и

ју корпорација са дивним сребрним венцем у вредности 350 круна. Венац је уступљен породици великог покојника.

Мртво тело др. Светозара Милетића стигло је из Вршца у Нови Сад у среду око 9 сати пре подне. Но још дан пре тога Нови Сад беше необично оживео. И већ се јасно видело, да ће погреб бити диван, величанствен, као што га је покојник и заслужио.

Из најудаљенијих крајева Српства беху дошла многа изасланства, а број приватних лица неда се лако одредити. У најмању руку било је 50 депутација са стране.

На др. Славка Милетића, на остале чланове породице стигле су многе стотине брзојава, у којима се изјављује сажаљење над ненакнадивим губитком, који је задесио не само породицу, већ и цео српски народ смрћу неумрлог покојника.

Венаца је било много и ми ћемо изнети од кога је све венац био. Приметити само морамо, да се још више општина и многа друштва обратили на уредништво „Заставе“ и српску црквену општину, да за њих положе венац на самртни одар покојников, но због краткоће времена то се није могло догодити. Осим тога има врло много општина и друштава, који су у место венца приложили на споменик Милетићу. Сад ћемо изнети имена оних, који су венцима украсили самртни одар покојников, као и имена оних, који су у име венца приложили на споменик Милетићу, наравно ово последње колико смо за ово кратко време на брзу руку могли сазнати. Венце су положили ови:

1. Свом милом и добром тати. Мицика и Славко.
2. Свом добром и незаборављеном оцу. Милица и Јаша.
3. Незаборављеном Светозару од тужне супруге Анке,
4. Великом патриоти, у име српских чланова штедног и заложног удружења у Митровици.
5. Народном великану дру Светозару Милетићу. Српска сенћанска црквена општина.
6. Књижевнику српском. Коло младих Срба
7. Неустрашивом борцу и мученику. Уредништво „Србобрана“.
8. Дру Светозару Милетићу. Срби Митровчани.
9. Своме незаборављеном Ментору Светозару. Др. Мих. Полит-Десанчић.
10. Своме узору. Српска будимпештанска омладина.
11. Дру Светозару Милетићу. Сентомашка православна црквена општина.
12. Дру Светозару Милетићу. Сомборска српска читаоница.
13 Народном великану. Српска задруга за штедњу у Митровици.
14. Просветитељу рода српскога Дру Светозару Милетићу. Ковиљска занатлијска читаоница
15. Шајкашком сину Дру Светозару Милетићу. Радован Петков Шајкаш (без траке) из Гардиноваца.
16. Свом почасном члану. Српска читаоница Ириг.
17. Неумрлом борцу. „Зора“ Беч.
18. Дру Светозару Милетићу.

Дух му се давно у небо отео,
Нашим се славно споменом одео
Одусто јадну
Тамницу уску:
Грудве нек' падну
На духову љуску. Лаза Костић.

19. Своме милом господару Закупници штампарије.
20. K vitazstvu Dovedie pravdu, čas všetko zmeni, i časy. Slováci.
21. Дичном пријатељу. Породица Јосифовић.
22. Највећем Србину. Др. Јован Пачу.
23. Дру Светозару Милетићу. Српска народна слободоумна странка.
24 Своме почасноме члану Дру Светозару Милетићу. Задруга Срба занатлија Новосађана.
25. Управа српске народне радикалне странке Дру Светозару Милетићу.
26 Дру Светозару Милетићу. Српско новинарско удружење.
27. Светозару Милетићу. Београдска великошколска омладина.
28. Белоцркванска српска црквена општина Дру Светозару Милетићу.
29. Сребрн венац:

Твоје ће речи остати урезане у срцима нашим. то ће чувати народ, да не скрене са права пута.

23. јануар 1901. год.

Српско вршачко грађанство.

Народном прваку Дру Светозару Милетићу.

(На венцу урезано).

Траке: Дру Светозару Милетићу Срби Вршчани.

У место венца на споменик ови:

Др. А. Богдановић из Руме 100 круна.
Црквена општина у Башахиду 50 круна.
Светозар Николић из Меленаца 40 круна.
Паја пл. Еремић, Кикинда 200 круна
Друштво „Рад“ за издавање српских књига и новина 100 круна.
Поп Стева Трифковић у име Срба Сарајлија 50 круна.

Своту коју ће одредити на место венца општина сентандрејска, као и друге општине, у чије се име више није могао набавити венац, изнеће се доцније

Депутације у колико смо их ми могли обележити ове су:

Елемир: Председник Панта Поповцки.
Темишвар: Душан Поповић.
Лединце: Председник Драгутин Станковић.
Башахид: Председник Стева Жигић.
Гардиновце: Рада Петков и Рада Марковић.
Тител: Дина Седмаков и Петар Каћура.
Ковиљска занатлијска читаоница: Никола Максимовић.
Ст. Бечеј: Председник Лазар Предин.
Ср. Карловци: Ђока Милутиновић и други.
Бешка: Павле Дамјановић и другови.
Чортановце: Милан Милутиновић и другови.
Дојња Ораховица (Славонија): Паја Митровић.
Крчедин: Ђорђе Сладојевић.
Будимпешта: Академска омладина: Плавшић, Рацић и Барић.
Будимпешта: Коло Младих Срба: подпред. Панковић.
Мошорин: Председник Шандор Сузић.
Ст. Бановци: Павле Вујић.
Бегеч: Председник Милан Ранков.

прикупи да ублажи мелем-ране петвековном осветнику што повцем. што одело и ином помоћи... И посред тог ратног крика и српског јунаштва пуче гром посред ведра неба и погоди нашег дичног тића — Милетића посред срца жива!... Конци лукаве бечке дипломације расплетоше се над судбином српског народа!... Тако звани „Drang nach Osten“ п моли своју главу!.. И она »грабљива«, »несита« поднука до јуче с нами заједно кукавне и потиштене Мађаре, да они суде и осуде српску мисао!... У неразумевању и незнању саломише вита крила дична тића — Милетића, који оно 1861—1867. не даде бечкој камарили да овлада као донде свима нами већ војеваше за слободан устав и самостална права краљевине Угарске!.. И увиде лукава бечка дипломација, да не може преко жива лава, замрси траг као оно препредена лија, додаде угарак у руке другоме, да овај спржи и смрви живот велики, те тако мораде највећи народни поборник, дика и понос народа српског скоро $3^1/_2$ године у тавници провести .. Народ се забрину и оста без свог војсковође, а дотле је несити дух бечке камариле руке задовољно трљао. А и како не би, јер му је попут роба-сужника ђаволска упалила; дограбивши два најлепша алем-камена негдашње круне српске: Херцеговину и Босну поносну, присвојивши их, и себи задржавши!...

* * *

И опет за то будна свест српског народа није престала да живи! Сваки притисак рађа — отпор. И као што Синан-паша, спаливши свете мошти светитеља Саве, није могао уништити оваплоћујући дух светитељев, већ се прах његов расуо на све стране потиштеног Српства, крепећи га и храбрећи га до бољијех дана, тако и сваки дах велике душе твоје, велики покојниче, рашириће се широм Српства и будиће га и крепиће: да живи и траје, да буде јунак!!

* * *

Шта си писао: читали смо и проучили смо! Шта си радио: утубили смо и урезали у душу своју..! А шта си постигао?.... Закуцај на вратих српских срдаца и откуцаји њихови казаће ти...! Јер ти си радио и мислио, као што може један највећи Србин мислити и делати. За то је свака твоја реч и беседа и била управо владарска!! За то баш српска вила кука кано сива кукавица, јер јој данас залази њено највеће сунце, да се више не појави...!

* * *

Па пођи твојим далеким путем..! Још једном на том великом путу обасјај нас блеском твога неугасивог сјаја, да угледамо величину великог духа и да му се дубоко поклонимо...! Твој ће нас дух звати. А: »Зовни само ево нас!«

* * *

Да се растанемо!

И док је последњег од захвалног народа српског, твој се спомен угасити неће, нити ће се српски народ икад моћи растати свога дичног тића — Милетића! У срцима нашим живиш ти — вечно и трајно!

За то нека ти је вечан спомен у народу, из ког си поникао! Лака ти свака груда, која те покривала и вечна ти слава!!

Ђир: Светозар Богосављевић.
Ст. Паланка: Љубиша Марцикић.
Госпођинце: Петар Теофановић и другови.
Жабаљ: Председник Коста Михајловић.
Сентомаш: Нестор Белић и Јеврем Пивнички.
Сентомаш: Председник Милан Рунић.
Чуруг: Члан одбора црк. општине Паја Гавриловић.
Беч: Ђачко друштво „Зора“ заступа Др. М. Бабић и Јосифовић.
Ириг: У име црк. општ. 2, а особно 18.
Задар: „Српски Глас“ заступа Др. Јован Радонић.
Рума: Занатлијска задруга и црк. општина.
Митровица: Српско есконтно деоничарско друштво Јован Секуш управитељ и Петар Беркић књиговођа.
Митровица: Црквена општина.
Суботица: Др. Манојловић подпред. црк. општине.
Сентомаш: парох Миливој Сивачки.
Чаково: изасланство српске црквене општине.
Загреб: изасланик омладине Костић.
Сарајево: поп Стева Трифковић у име Сарајлија.
Земун: српско читаонички председник Паја Николић, подпредседник др. Јован Радивојевић.
Врањево: 4 изасланика црквене општине, Мита Васић, учитељ и перовођа, Иса Главашки, Марко Милованчев и Стева Ковачев.
Загреб: „Србобран“ г. Паја Мандровић.
Сомбор: српска читаоница, др. Јоца Лалошевић, Данило Гергуров и др. К. Бугарски.
Сомбор: трговци: Јаша Гергуров, Мих. Бикар, Злат. Тодоровић.
Грац: „Србадија“, председник Дедић.
Београд: „Велика школа“ 12 чланова.
Београд: „Новинарско Удружење“ 2 члана.
Кетфељ: црквена општина 5 чланова.
Сента: црквена општина.
Футог: црквена општина
Деска: црквена општина.
Врањево: црквена општина.
Фенлак: црквена општина
Деска: Поп Јован Гавриловић са изасланством.

Већ у уторак као што рекосмо беше Нови Сад пун странаца. Но тек у среду пре подне са железницом и коли, беше се слегао тако силан свет у Нови Сад, у каквом га броју још наша варош не виде. У цркву су пуштана само страна лица, а тек ако је до 100 Новосађана могло ући унутра. Број оних који су Милетића до гроба испратили, не може се лако одредити. На великој пијаци се за време говора било слегло све и огромна пијаца беше препуна света, који се тесно збио једно уз друго. Инжињери и војници, људи који се разумеју у томе, тврде да је било бар 12.000 људи. И кад се ово мноштво народа кренуло било гробљу, улице беху тескобне и мале, и спровод се отегао био, да му краја није било. И никога није било, који није покојника до гроба испратио.

У цркви при чинодејству и при спроводу појала су ова друштва: Српска велика гимназија, српско новосадско занатлијско певачко друштво „Невен“, карловачки богослови и ковиљско ратарско-занатлијско друштво. Од свештенства чинодејствовали су у орнату: Проте Милан Ћирић и Милош Папић. Пароси: Стеван Моловић, Зарија Станковић, Божа Поповић; катихета: Михајло Миловановић, Иван Јелчић, Сима Араницки Ђорђе Велић, Веља Миросављевић, пароси. Ђакон: Георгије Николић. Други свештевици су пратили без одежде.

А сад да пређемо на опис самог спровода са железнице у цркву и после подне из цркве на св. успенско гробље.

Јуче, у среду, тачно у 8 сахата ујутру, пошло се од св саборне цркве на железничку станицу, одакле ће мртво тело великог покојника, да се донесе у св. саборну цркву. Напред су изишла деца основних школа са својим наставницима и наставницама, ученице више девојачке школе и наставници, за њима је ишло новосадско занатлијско певачко друштво „Невен“, за тим чираци и рипиде па свештеници и многобројно грађанство.

У 9 сахата стигао је железнички воз, на којем беше мртво тело великог покојника. Пратило га је десеторица вршачких изасланика, којима су се на тужну путу им придружила још нека изасланства са неколико свештеника.

Чим је сандук скинут са воза распремљен је и изнет на простор пред железничком станицом. Ту је др. Бранко Илијћ, уз кратки говор предао тело великог покојника „у аманет Србима Новосађанима“. У име Срба Новосађана примио је тело уз подужи говор умировљени професор, Александар Сандић. После тога је целокупно свештенство новосадско у орнату, на челу с протом новосадским, преч. г. Миланом Ћирићем учинило кратак помен, којом приликом је појало лепо и складно новосадско занатлијско певачко друштво „Невен“ под управом свога коровође г. Драгона.

Кад је свршен помен, кренуо се спровод у варош овим редом: барјаци, основне школе, српска виша девојачка школа, занатлијско певачко друштво „Невен“, деца с рипидама и чирацима, венци, свештеници, за тим сандук, који су носили Срби грађани, ратари и занатлије на изменце, а уз сандук ишли су са свећама у руци: др. Лаза Станојевић лекар, Тоша Мартоношки, Ђока Влаовић ратар, Пера Попадић председник црквене општине новосадске, Тима Јерковић, Радослав Хорват учитељ.

Полаким ходом ишао је спровод железничком, петефијевом, главном и ћурчијском улицом. На свима, српским црквама брујала су међу тим тужно сва звона. Уз пут су се придруживале спроводу мање и веће гомиле српскога света, те спровод тим величанственијим чинили, а многобројни странци су са страхопоштовањем гледали, како тужни и ојађени Срби преносе мртво тело свог највећег сина, да га покопају и сахране у вечитој му кући на успенском гробљу

Са задовољством бележимо, да су трговци на новосадској пијаци из поштовања према овом значајном а тужном тренутку затворили своје радње.

У св. саборној цркви је затим смештено тело великог покојника на одар. Но пре тога је сандук отворен, те је изасланик власти према пропису констатовао, да је доиста пренесено тело дра Светозара Милетића. Месни трговац, г. Војин Јовановић је после тога дивно искитио одар и сандук прекрасним цвећем и зеленилом. На сандуку и око сандука су затим били поређани дивни венци које су положили многи изасланици из места и са стране и велики свећњаци за запаљеним воштаницама. У цркви је отворен сандук и дата је прилика породици да још последњи пут види кроз стакло тело дра Светозара Милетића. Покојник се још увек не беше ни мало променуо, те изгледаше као да је заспао.

Тачно у 2 сахата после подне звонило је на скуп. Тридесеторо деце из најстаријих разреда основне школе, обучено је у рипиде и чираке. Затим је једно одељење обучених ученика отишло, да допрати у цркву г. епископа Митрофана. Кад је дошао г. епископ са свештенством, почео је помен, којом приликом је чинодејствовао г. епископ с многим свештеницима. Отпеване су т зв. непорочне стихире, апостол и еванђеље са најтужнијим песмама: „Со свјатими...“ и „Вјечнаја памјат“. На јектенија су одговарали и две последње тужне песме одпевали су складно одабрани певачи и ученици српске велике гимназије новосадске.

После св. еванђеља ступио је на амвон парох новосадски г. Божидар Поповић, те је у кратком ал' смишљеном говору опростио се с великим покојником. А после тужне песме „Со свјатими...“ стао је пред мртвачки одар г. др. Илија Вучетић, те је у подужем говору, говорио о главнијим моментима живота и рада дра Светозара Милетића.

А не треба, ваљда, ни да кажемо да су црква, порта и улица пред св. саборном црквом, били препуни народа. За цело време у цркви, небројено суза је потекло из очију ојађених Срба са свих страна искупљених...

По свршеном помену у цркви, кренуо се укопни спровод вечној кући великога покојника. Напред су ишли ученици и ученице: основних школа, срп. в. дев. школе, срп вел. гимназије с црним крстом и барјацима, после тога занатлијско певачком друштво „Невен“, чираци и рипиде, венци и свештеници, сандук, који су носили Срби грађани. — Уз носиоце сандука ишли су напред поменути Срби грађана са свећама а од адвоката: др. Милош Крно, брат Словак по народности; др. Милан Давидовац, др. Милан Продановић, др. Милан Ћирић, из Н. Сада и др Лалошевић и др. Коста Бугарски А затим породица великог покојника и многобројни народ. Беше то дуг низ, који давно не виде Нови Сад. Уз пут је складно појало новосадско занатлијско певачко друштво „Невен“ и кратку песму тугованку „Свјати боже...“

За сандуком ишла је ојађена породица и сродници, а за овима изасланства појединих општина и друштава и многобројни народ, којег беше на окупу око дванаест хиљада.

Спровод је из ћурчијске улице ишао главном улицом, па уз Матицу Српску и магистрат, те се зауставио на главном тргу пред магистратском зградом, где је на средини била намештена говорница. Ту је ступио г. др. Жарко Миладиновић, адвокат из Руме, те се опростио с велилим покојником у подужем говору у име српске радикалне странке За тим је у име будимпештанске омладине опростио се с великим покојником у лепом и дирљивом говору адвокатски кандидат г. Милош Бокшан позивајући старешине, који воде бригу о народу, да забораве све што је било те да се измире.

На великој пијаци пружила се дивна слика. Мноштво изасланика и народа беше препунило цео овај огромни простор. У росним капљицама ките преливали су се сунчани зраци правог пролетњег сунца, као да само небо шкропи одар покојников и око њега искупљени му

благодарни народ. На средини је положен био сандук са телом врлога покојника, а пред њима подијум за говорнике, између подијума и сандука свештенство у орнату. Свечана тишина и болећива сета овладала је била свима и сваким, гледајући нетремице у сандук покојников и сећајући се његова јединствена пожртвовања, његова мученичка самопрегора и његове жарке љубави према народу своме.

Одавде се мноштво народа морало разделити и у недогледним колонама поћи футошком, уставном па вармеђском улицом на гробље. Пред отвореном раком спустило је грађанство сандук покојников, свештенство је ту учинило и последњи помен. А са хумке земље, која ће покрити тело покојниково, изговорише неколицина говорника своје говоре, захваљујући покојнику за његове огромне заслуге и праштајући се с њиме пред отвореним гробом његовим. Над гробом др. Светозара Милића говорио је Аркадије Варађанин, управитељ српске више девојачке школе, нарочито истичући да др. Светозару Милетићу припада највећа заслуга око оснивања српске више девојачке новосадске школе, па и осталих српских виших школа После њега је говорио **Жика Костић**, у име загребачке омладине, пребацивајући савременицима Милетићевим, да нису разумели Милетића, и да га данашње време не може још да разуме, али ће га разумети омладина. У име ратара опростио се са покојником ратар из Каменице Влада Миљковић, а за тим у име занатлијске омладине Пера Милорадовић, занатлија из Панчева. На крају се опростио од творца „Заставе“, Константин Брадваровић, у име уредништва „Заставе“, и изјавио је над отвореним гробом Милетићевим, да и ако данашње уредништво неће моћи носити „Заставу“ високо, као што је Милетић носио, али ће је очувати чисту светлу и неокаљану у борби за права и слободу српскога народа. За све ово време указа се од једном још величанственија небеска појава. Из ведра неба промицале су крупне капљице кише проткане сјајаним сунчевим зрацима, а у дугом луку баш над сандуком покојниковим и над искупљеним народом трепелила је дивна дуга у пуним бојама, пуном сјају. И као да је хтела рећи сакупљеном народу српском да му је неумрли покојник показао пут, којим да греди, па да постане задовољан и сретан.

Вести о укопу др. Светозара Милетића.

Кнез Никола о Милетићу. На глас о смрти дра Светозара Милетића, послао је црногорски кнез Никола овакав брзојав:

Цетиње. Дру Славку Милетићу у Вршац. Искрено саучествујем у великој жалости за вашим добрим оцем и заслужним пријатељем Црне Горе. Никола.

Изјаве саучешћа. Др Славку Милетићу, осталим члановима породице и уредништву „Заставе“ стигло је стотинама брзојава из разних крајева из свега Српства пуних саучешћа, за др. Светозарем Милетићем. Изасланства из народа, која су дошла у Н. Сад, као и небројени странци и новосађани, били су код др. Славка Мићетића да му изјаве своје саучешће. Међу првима који су брзојавили био је Змај Јован Јовановић, брзојав гласи: Гђи Милици Томић рођеној Милетић: Ја сам га у своје доба оплакао, а сад му љубим ледене груди, желећи: Збогом до скора виђења! Где је српска мајка, која ће скоро родити Милетића! Змајова са братом Корнелом.

Последњи тренутци дра Светозара Милетића. О последњим тренутцима дра Светозара Милетића доносимо, по причању удове гђе Анке Св. Милетићке ово: Милетић је у понедељак, 22. јануара на кратко пре 9 сати ујутру ишао из једног одељења куће у друго, када се одједном поче лагано да спушта на земљу. На кратко за тим беше са свим на патосу. Гђа Милетићка му подметну јастуче под главу и док су га укућани подигли, дотрча му и син др. Славко Милетић и беше у оном тренутку блед, скоро непомичан. Док је др. Славко прегледао било и срце оца свога, осетио је како нагло опада снага у Милетићу и како једва има живота у њему. За неколико тренутака испустио је наш народни великан своју племениту душу. Издануо је брзо и мирно и постепено, без икаквих мука. Два три лака уздаха, без и једне речи, — то беше све. Др. Светозар Милетић умро је од капље, што ју лекари зову апоплектичан инзулт.

† **Деда Сима Милетић,** отац др. Светозара Милетића, сахрањен је год. 1880. на успенском гробљу у Н. Саду. Српски народ му је подигао споменик, на коме пише: „Оду дра Светозара Милетића, Сими Милетићу, благодаран народ српски.“ Гроб деда Симе Милетића био је мало даље од главнога пута, и пошто је била жеља, да гроб др. Светозара Милетића буде на угледнијем месту, то је црквени одбор уступио за гробницу др. Светозара Милетића врло угледно место, где је савидана гробница и где је др. Светозар Милетић сахрањен. А земни остаци деда Симе Милетића пренесени су прописаним начином још пре тога у нову гробницу, где сада лежи др. Светозар Милетић поред оца свога. На то место је пренесен и надгробни споменик деда Симин.

Књижевни одбор „Матице Српске“ држао је у уторник 23 јануара о. г. под председништвом члана Милана А. Јовановића ванредну седницу, у којој је секретар друштвени др. Милан Савић пријавио смрт дра Светозара Милетића, члана и негда подпредседника књижевног оделења, наводећи велике врлине и велике заслуге покојникове. Одбор је једногласно решио, да у записник друштвени уведе тугу за покојником, да породици изјави саучешће, да умоли оделење, да за свечану седницу одреди члана говорника, и да корпоративно дође на укоп. Најпосле су чланови устајањем са својих места и усклицом: „Слава дру Светозару Милетићу!“ са своје стране одали почаст великом покојнику.

Др Славко Милетић Др. Славко Милетић је са свима депутацијама из Вршца отпутовао данас до подне са влаком у Вршац. Пошто је др Славко Милетић учествовао данас при погребном помену свог оца, био је код председника црквене општине и председника грађанског одбора г. Петра Попадића, да се у име породице захвали њему, а преко њега и општини као и грађанству на оном великом саучешћу и великом труду око погреба његова оца. Уједно је био др. Славко Милетић код госп. епископа новосадског Митрофана, да захвали и њему у име породице, на његову суделовању при укопу, а преко њега и многобројном свештенству, које је такође учествовало. За тим је др. Славко Милетић одмах отпутовао. Ми му желимо сретан пут и да нађе утехе у тузи својој, као што је и цео наш народ тражи.

Он нам је свима род. При укопу дра Светозара Милетића било је веома велико тискање пред саборном црквом Одбор је био удесио, да у првом реду добију места породица и поједина изасланства, па онда гости са стране. Тако се догодило да и није било у цркви више од сто Новосађана. При том тискању рече неко од одборника: „Пропуштајте породицу! На то примети једна жена из народа: „Е, мој господине, сви смо ми његова породица. Свима је он нами род“

Политички преглед.

Финансијска нагода Угарске с Хрватском и Славонијом. Изаслана регниколарна депутација ради спремања финансијске нагоде с Хрватском и Славонијом имаће седницу у недељу што долази. Предмет ће бити: Нунцијум депутације хрватско-славонијске.

Против слободе српске штампе. Званични српски лист донео је вест, да је српска влада одлучно опоменула српску штампу, да више не пише непријатељски према заступницима страних држава у Србији а нарочито не против заступника Аустро-Угарске монархије. Инаће ће влада поступити према закону дотичних новина.

Рат између Енглеске и Транзвала. Са бојишта стижу врло судбоносне вести по Енглезе. У Лондон је стигла вест, да војска бурског пуковника Блака, у којој је и ирска и америчка бригада, прети већ пристаништу Лоренцо-Маркезу Португалска влада молила је од Енглеске брзу помоћ. И енглеска влада наредила је брже боље целој својој убојној флоти у јужно афричким водама, да што пре похита Лоренцо-Маркезу у помоћ. Јака оделења сувоземне енглеске војске на бојишту у брзим маршевима јуре на португалску границу. — Друга вест из Лондона јавља, да су Бури напали на Модерфонтен, који лежи у близини Преторије. Цела се енглеска посада предала. Киченер је био изаслао јаку војску Модерфонтену у помоћ, но ову су Бури до ноге потукли. Општи је страх да ће Бури да се крену и на Кригерсдорп, па и на Преторију.

Вести из места и са стране.

Крвав избор. У Марош-Вашархељу беше јуче, у среду, избор посланика за државни сабор и то у обе варошке четврти. У првој четврти текао је избор мирно, а у другој је дошло до крвава сукоба међу бирачима и жандарима. Жандари су пуцали и том приликом убили тројицу а тешко ранили два бирача Поводом тим је настало велико узбуђење у целом месту.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 25. јануара.

Марош-Вашархељ. И ако је било крвава сукоба, избор је продужен. Изабран је са десет гласова већине независњак Бедехази. У судару убијено је три, а тешко рањено четири бирача.

Беч. Вође немачких странака нису се споразумеле у ствари избора председника за сабор.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду